

N:o 44, om förändrad anordning i vissa delar af rikets elementarläroverk;

N:o 45, angående bankoärenden;

N:o 46, angående aflåtna underdåniga skrivelser i frågor rörande rikets allmänna hushållning m. m.; och

N:o 47, angående statsregleringen.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 8 e. m.

in fidem
H. Husberg.

Wåndagen den 26 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Samlades Kammarens ledamöter och afgingo till Storkyrkan, för att afhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig Kamrarnes ledamöter till Rikssalen, hvarest, sedan Kamrarnes underdåniga välönskingar blifvit af Herrar Talmän framförda samt Riksdagsbeslutet uppläst af Chefen för Kongl. Civil-departementet, Hans Majestät Konungen afslutade riksdagen.

Sedan derefter Herr Talmannen och Kammarens ledamöter återkommit till Kammarens samlingsrum, begärdes ordet af

Herr vice Talmannen Friherre Åkerhielm, som yttrade: Jag anhåller få föreslå, att Kammaren, på sätt förut öfligt varit, måtte utbedja sig Herr Talmannens tillåtelse, att det tal Herr Talmannen nyss å Rikssalen inför Konungen hållit, må i Kammarens protokoll införas.

Med bifall till detta förslag beslöt Kammaren, att det ifrågavarande talet skulle intagas i denna dags protokoll; varande detsamma så lydande:

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Med okonstladt deltagande i den sorg, som under riksdagen träffat Eders Kongl. Maj:t och det Kongl. Huset, har Andra Kammaren till hvilo-

rummet i Ridдарholmens hvalf beledsagat stoftet af den alltför tidigt bortgångne, vänfaste och nu saknade Hertigen af Dalarne, för att sålunda egnar honom fosterjordens sista afsked.

Skickelserna omvexla med hågkomsterna af framfarna dagar. Hög-tidligt äro nu trohetslöften utbytta mellan Sveriges Konung och folkets ombud vid Deras Majestäters invigning till sin höga bestämmeelse. Kronan är ett vårdtecken att Rikets styrelse såsom hittills skall blifva fridsäll, lycklig och gagnande.

Så har ock, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställningar, Riksdagen afgjort flera framstående samhällsfrågor. Härvid må företrädesvis omförmälas beslutet angående antagande af en myntkonvention samt dermed sammanhängande lagar, betryggande af skogens framtida bestånd inom de nordligaste länens lappmarker, upphörande af den vissa hemman nu åliggande kronobrefbäring, förändrad organisation af arméens generalstab och fortsättningen af statens jernvägsbyggnader. Den ena af dessa vägar blifver en ny jernlänk, ännu närmare till hvarandra anslutande de förenade rikena.

Särskildt har Riksdagen i underdånighet anhållit att Eders Kongl. Maj:t, med föranledande af antydda grunder, täckes låta utarbета och framställa förslag angående försvarsväsendets tidsenliga ombildning och den i sammanhand dermed ställda frågan om grundskatternas afskaffande. Andra Kammaren vidblifver i underdånighet den tillitsfulla öfvertygelse, att Eders Kongl. Maj:t när tänkesätten mognat och meningarne mötas, skall upphöja till verklighet hvad många tänkt, önskat eller förberedt.

Med tillönskan af lycka och välsignelse öfver Eders Maj:t och Dess Kongl. Hus anhåller Andra Kammaren att städse få vara omfattad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga ynnest och bevågenhet.

Herr Talmannen tog nu afsked af Kammarens ledamöter i följande ordalag:

Mine Herrar!

Vi stå nu vid gränsen för våra arbeten. Riksdagens Andra Kam-mare kan icke fränkännas sin skifteslott för hvad Kammaren medverkat till de mer än vanligt betydelsefulla beslut, som under denna riksdag blifvit fattade. Om än en och annan framstående samhällsfråga icke kunnat nu hufvudsakligen afgöras, må det förskottsvis utförda arbetet derföre icke anses förspildt. De frön, som nedläggas i Riksdagens jord, gro långsamt till växtlighet. Må de heldre anförtros åt säker framtida utveckling än att obetingadt skulle afmejas brådmogna, merändels otillfredsställande skördar.

Från den plats, som jag innehaft i Kammaren, återstår mig nu att i dessa afskedsord beteckna den djupa tacksamhetskänsla, som jag i mitt hjerta alltid skall bevara för den välvilja jag rönt, det undseende, som blifvit mig visadt. Medtagen på skiljda vägar till edra hem mina lifligaste välönskningar för framgången åt edra sträfvanden, omsorger och mödor på de fält, der hvar och en af oss har sin del och sitt ansvar i medborgerliga värf till fosterlandets gagn.

Härå svarade Herr Friherre *Gripenstedt*:

Herr Talman!

Såsom den äldste af Kammarens ledamöter, torde det tillkomma mig att å Kammarens vägnar besvara den vackra och hjertliga afskedshelsning, som Herr Talmannen nu behagat till oss framföra. Och detta uppdrag är icke heller svårt, då jag är förvissad om, att jag endast gör mig till tolk för en alldeles enhällig känsla, när jag till Eder, Herr Talman, hem-bär allas vår gemensamma tacksägelse för det utmärkta sätt, på hvilket Ni uppfyllt Edert mödosamma och ansvarsfulla kall såsom ledare af våra förhandlingar. Hvad som vid riksdagens början i detta hänseende endast utgjorde en välgrundad förhoppning, nemligen att ledningen af dessa öfverläggningar alltid skulle bära vittne om skicklighet, rättvisa och oväld, har i fullaste mått under den förflutna tiden blifvit af erfarenheten bekräftadt, och derföre bedja vi Eder också såsom en ringa lön för Edra mödor mottaga ett varmt och uppriktigt uttryck af vår aktning och erkänsla; hvarjemte vi anhålla att af samma skäl äfven få utsträcka denna vår tacksägelse till vår högt värderade vice Talman.

Men må det tillåtas mig, att nu i afskedsstunden, innan vi åtskiljas, få kasta en blick tillbaka, dels på den nu tilländalupna riksdagens resultat, dels på en tilldragelse, som under densamma inträffat.

Hvad som under denna Riksdag blifvit uträttadt är i sanning ej obetydligt, och då man, såsom tillbörligt är, tager i betraktande, att riksdagarne årligen återkomma och skola afslutas på fyra månader, i följd hvaraf man icke skäligen kan fordra af hvarje sådan riksdag lika mycket som då riksdagarne inträffade endast hvar tredje år och då riksdagsarbetet oftast utsträcktes till mera än ett helt år, så tror jag icke, att 1873 års riksdag behöfver frukta en jmförelse med sina föregångare.

Förutom de beslut, som i fråga om skolväsendet och främmande trosbekännare samt åtskilliga andra viktiga frågor blifvit fattade, har äfven rörande landets penningväsen den högst väsendtliga och af behovet alltmera påfordrade förändring blifvit vidtagen, att värdemätaren skall bestå af guld i stället för af silfver, äfvensom att i sammanhang härmed fullständig likhet i dessa förhållanden blifvit vunnen med *ett* af våra grannländer. Och om nu också det andra af dessa grannländer funnit för godt, att af skäl — som vi böra hoppas åtminstone *icke* må vara af den beskaffenhet som de, hvilka Presidenten i Stortinget från sin plats funnit lämpligt att anföra — vägrat att biträda den för alla de tre nordiska länderna i detta afseende föreslagna gemensamma konventionen, så blir olägenheten häraf för oss ringa eller ingen, men det har derigenom åtminstone blifvit visadt, att om från Norges sida någon önskan till närmare anslutning äfven i en rent materiel fråga icke förefinnes, så ämna vi å vår sida ej heller deraf låta förhindra oss från att gemensamt med Danmark vidtaga de åtgärder, som vi finna för oss lämpliga.

Den händelse under riksdagens lopp, på hvilken jag nyss hänsyftade, är Deras Majestäters kröning. Vi hafva visserligen sett att olika meningar egt rum angående lämpligheten och tidsenligheten numera af en dylik

ceremoni, men jag antager, såsom alldeles gifvet, att i fråga om det sätt, på hvilket denna tilldragelse blifvit af främmande makter beaktad, endast en odelad känsla af tillfredsställelse inom hela landet gjort sig gällande. Den sällsynta äran att hafva fått från nästan alla länder mot-taga särskilda högt ställda ombud för att öfvervara den högtidliga akten, då Konungaparet kröntes och de begge statsmakterna utbytte sina tro- och huldhetsförsäkringar, tillkommer utan tvifvel i främsta rummet de Höga Personer, som utgjorde festens föremål. Men jag tror likväl, att man kan vara berättigad antaga, att äfven det folk och land, som i Konungen eger sin främste representant, åtminstone i någon mån kan känna sig delaktigt i den aktningbetygelse, som vid detta tillfälle veder-farits dess Konungahus.

Vi äro i detta som i många andra afseenden så lyckliga, att vi från våra fäder mottagit ett dyrbart arf af aktning och anseende, och våra sednare obestriddliga framsteg ej blott i materielt välstånd utan ock i fråga om undervisningsväsendet samt andra sociala och politiska förhållanden hafva utan tvifvel än vidare tillvunnit sig andra länders uppmärksamhet. Må vi derföre också fortsätta att på ett lugnt och värdigt sätt sålunda häfda vår plats bland de civiliserade folken, och säkerligen kunna vi då också alltid med tillförsigt se framtiden till möte — i detta fall lyck-ligare än så många andra, hvilka blott med oro och ovisshet kunna motse den kommande dagen.

Ännu en gång hembär jag nu, då Kammaren åtskiljes, å dess vägnar till Herr Talmannen och vice Talmannen vår hjertliga tacksägelse och afskedshelsning under tillönskan af lycka och välgång för framtiden.

Herr Talmannen och Kammarens ledamöter utbytte derefter ömse-sidiga afskedshelsningar och åtskiljdes.

In fidem
H. Husberg.